

„Ha egy pogány megkér arra, hogy mutasd be a hitedet, vidd el a templomba, mutasd meg a díszítéseket, és magyarázd meg neki a szent festmények jelentését.” (Damaszkuszi Szent János a szentképek védelméről)

„A keresztény hit igazi védelme, az hit igazságának legmeggyőzőbb, minden ellenállást lefegyverző bemutatása egyfelől a szentek élete, másfelől az a szépség, mely a hitből fakadt. Ezért, ha azt szeretnénk, hogy napjainkban növekedjék a hit, magunkat és embertársainkat is el kell vezetnünk a szentek és az egyház szépségének a megismerésére.” (Joseph Ratzinger: La Bellezza, la Chiesa, Róma 2005)

A. Az Élő Kövek bemutatása

Az Élő Kövek egy olyan fiatalokból álló közösség, melynek célja, hogy szeretettel hirdesse Jézus Krisztust és az Egyház szépségét a templomokba látogató értelemre és fényre szomjazóknak, akik az Életet keresik a keresztény műemlékek falai között.

A vendégfogadás, imádság és az ingyenes templombemutató által az Élő Kövek az evangéliumot hirdetik, a művészet által, amely kifejezi a láthatóban a láthatatlant. Segítségükkel megtapasztalhatják a látogatók, hogy a keresztény szent terek egyben az Istennel való találkozás helyei.

Az Élő Kövek számára a keresztény művészet nem más, mint a szemek számára felnyitott imádság. De mindemellett elbeszélés is, a szentség története. A művészeti alkotásokon való elmélkedéssel belépünk a művész imájába és az ő történetébe. Spirituális egység születik az évszázadokon átnyúlva, mely által a turista zarándokká válik, és feltárulkozhat számára belső élete, a saját önazonossága és hivatása.

Az Élő Kövek közösségek jellemzői:

1. A közösség

- Az Élő Kövek nem elszigetelt idegenvezetők, hanem közösséget alkotnak. A templomban közösségként való jelenlétük már maga az első tanúsága annak a szépségnek, amit fel akarnak mutatni: a hit szépségét, amely megteremti a minden emberi szívben ott lévő közösségre irányuló vágyat.
- Szent térben lévő közösségként láthatóvá teszik azt, aminek a templom tulajdonképpen metaforája: az élő kövekből felépülő spirituális épület, az Egyház az „Élő Kő”, vagyis Krisztus köré épült. (vö. 1Pt 2, 4-5) Sok egyháztól távol álló számára az Élő Kövekkel való találkozás lehetőség arra, hogy megismerjék az Egyház fiatal, nyitott, örömteli arcát.
- Ezért szükséges, hogy a szolgálaton kívül az Élő Kövek gazdag imaéletet éljenek, és a megosztás által mély spirituális barátságot alakítsanak ki.
- Azokon a helyeken is, ahol az Élő Kövek egy szélesebb közösség (pl. KÉK, Ignáci fiatalok, stb.) szárnyai alatt működnek, fontos hogy legyen önálló jelentőségük.

- Az Élő Kövek az Egyházba a Jézus Társaságán keresztül ágyazódik be, ezen belül is az ifjúsági apostolkodás révén. Minden Élő Kövek csoport koordinátora egy jezsuita, vagy egy ignáci lelkiességű személy (lehet laikus, szerzetes, egyházmegyes pap, stb.)
- az Élő Kövek katolikus gyökerekkel és identitással rendelkeznek, de más felekezetek tagjai is otthon érezhetik magukat. A helyi sajátosságok szerint a protestáns és ortodox testvérek az Élő Köveknek ökumenikus jelleget kölcsönöznek, ezáltal is gazdagítva az egységről való tanúskodást. A látogatások szintén elősegítik a nem keresztény vallásúak felé a nyitottságot és a párbeszédet.
- Különleges esetektől eltekintve az Élő Kövek aktív szolgálatot végző tagjai 18-35 év közötti fiatalok. Az ennél idősebb korosztály a háttérfeladatok ellátásában segít, mint fogadás, közösségalkotás, kapcsolatok, logisztika, kutatások, publikációk, stb.

2. Az imádság

- Az Élő Kövek az imádságból születnek és imádságra vezet. A Krisztussal való személyes találkozással, és Igéjének csendben való hallgatásával az Élő Kövek rátalálnak a szeretet vágyára, és megnyílnak arra, hogy a szépség tanúként formálódjanak.
- Csak az ima által tudják az Élő Kövek, hogyan is közvetítsék vezetőiknek az ima vágyát. És csak imádkozva képesek kimondani: „Áldott aki az Úr nevében jön!” (Zsolt 117), mikor azokat a személyeket fogadják, akiket az Úr a látogatás rövid idejére rájuk bízott.
- Az Élő Kövek szolgálata mélyen „papi”, amennyiben az embereket, mint ajándékot fogadják, majd visszaadják az Úrnak.
- Az Élő Kövek lelkiessége két kérdés, két kért kegyelem között feszülő ív. Az egyik a reggeli készülődés elcsendesedésben fogalmazódik meg. Az Élő Kövek ezzel a kérdéssel merülnek az imába: „Uram, mit akarsz hogy elmondjak a turistáknak rólad?”. A másik pedig a szolgálat vége, amikor visszatekintve a tapasztalatokra, az Élő Kövek az Úrra figyelve kérdezik: „Mit mondtál nekem általuk?” Így válik ez a szolgálat egy lelkigyakorlattá.
- Az ignáci lelkiesség adja a hátterét az Élő Kövek szolgálatnak, mely Szent Ignác Lelkigyakorlataiban található leírva (az imádságba való belépés, szemlélődés, stb.)
- Azokban a templomokban, ahol az Élő Kövek a szolgálatukat végzik, kialakítanak egy kis imasarkot, mely az ima, Szentírás-olvasás és az énekes imádság helye. Ezen a helyen pihennek meg pár percre Isten jelenlétében minden vezetés után, köszönetet mondva minden egyes emberért, és átadva Neki örömeiket és bánataikat. Az imasarkok egyben nyitva áll a turisták előtt is. Ők is elvonulhatnak ide, lehetőségük van gyertyát gyújtani, vagy írni a vendégekönyvbe, melyet minden egyes szolgálati nap után közösen felolvasnak a záróimában.
- A szolgálat minden napjának az ima ad keretet: reggel egy órás szemlélődés, és a nap végén szentmise.
- A szolgálaton kívüli közösségi alkalmakon az ima (lehetőleg ignáci formában) központi szerepet kap.
- Az Élő Kövek csoportok évenként tartanak egy egyhetes szent ignáci lelkigyakorlatot, lehetőleg közösségben. Ha a közösség tagjai már tartottak egyet más jezsuita

szervezésben, az Élő Kövek akkor is tartsanak egy legalább három napos lelki gyakorlatot csak maguknak.

3. Mit hirdetnek az Élő Kövek?

- Az Élő Kövek nem kulturális szolgáltatást végeznek, és nem is turistákat fogadnak. Szolgálatuk valójában az Isten iránti önfelelt szeretet hirdetése és az alázat gyakorlása.
- Minden egyes Élő Kő megtalálja azt a személyes módot, ahogyan legjobban tudja közvetíteni az üzenetet. Általában ennek alapját az adja, ami a legjobban megérintette őket. Ezért a szavainak különös súlya van: saját tapasztalatuk által, mely utat talál a hallgató szívéhez. Így létrejön egy háromszög a művészet, az átadó és a hallgató között.
- Az Élő Kövek stílusa két pólus közötti feszülés gyümölcséből születik: egyfelől a világos kinyilatkoztatás iránti vágyból, mely életet ment, és annak a felismeréséből, hogy Isten már jelen van minden egyes ember szívében. Az első abszolutizálása a világ démonizálásának a kísértéséhez vezethet, magunkat helyezve a Megváltó szerepébe. A másik véglet pedig, hogy nem közvetítünk semmiféle kinyilatkoztatást. A művészetről való elmélkedésben az Élő Kövek ebből a kettőből alkotnak egy igazságot.
- Egy másik ív is jellemzi az Élő Köveket. Ez a turista kérdése és az Egyház vagy lelki tapasztalat adott művészeti alkotásban való megjelenése között feszül. A minden emberben megtalálható Isten iránti szomj sokszor a művészet, kultúra iránti érdeklődésben nyilvánul meg. A művészetéről való elmélkedés által az Élő Kövek elkísérik az adott személyt a kérdésétől a valódi kérdésig, hogy esetlegesen megfogalmazza saját istenkeresését. Florenszkij szavaival élve a művészeti alkotások a „találkozás keretei”.
- Az Élő Kövek úgy fogadják a látogatókat a templomban, mint egy tinédzser a barátait a szobájában. A legfontosabb elem a személyes, emberi kapcsolat, hogy a vendég otthon érezze magát. A tinédzser ezután megmutatja a szobája falain található képeket és posztereket. Nem azt meséli el, hogy hány pixelből áll a kép, vagy milyen a kémiai összetétele, hanem azt meséli el, miért is fontos neki az adott kép, és miért így helyezte azt el. Lehetséges, hogy elénekel egy dalt attól az énekestől, vagy mesél a nagymamájáról vagy a barátnőjéről, aki a képen látható. Érződik a beszédén a szenvedély, és a barátja lehet hogy kíváncsivá válik és szeretné megismerni az illetőt. Így viszonyulnak az Élő Kövek is a turistákhoz.
- Az Élő Kövek tagjait olyan hívők közül kell választani, aki vágyakozik arra, hogy közel vigyék a hitet másokhoz, tudva hogy „a szeretet legnagyobb tette az evangelizáció, az Ige szolgálata”. (XVI. Benedek, Nagyböjti üzenet, 2013)

- Az Élő Kövek – mint Simeon és Anna (ld. Lk 2) – Krisztus érkezését várják a templomban. Ő minden egyes emberben érzékelik. Ezért az Élő Kövek számára minden templomba térővel az adventet élik át. Az üdvözléssel, a vezetések alatt, a hallgatással, a nyílt tekintettel, annak az elfogadásával, amit a látogató hoz magával, a vágygal hogy tanuljon tőlük. A hallgatás, odafigyelés nem csak egy stratégia, hanem valós odafigyelés Krisztusra. Minden egyes látogatás során az Élő Kövek a vezetett vezetőként érzékelik önmagukat.
- Az Élő Kövek üzenete tulajdonképpen annak a felmutatása, ami már jelen van. A vezető éppen azokat mutatja meg, amit látunk, de nem veszünk észre, vagyis a szó lesz az a „fény” amely megmutatja, hogy a „Királyság közel van”. Az Élő Kövek az épület bemutatása alatt megvilágítja, hogy az ember maga a valós műretek, és az ő közelsége Isten országához. Ebben az értelemben az „evangelizáció az emberi személyiség legmagasabb rendű és legegységesebb előmozdítása”. (XVI. Benedek, Nagyböjti üzenet, 2013)
- Az Élő Kövek nem hirdetnek frontálisan, és nem is prédikálnak a művészetet mintegy „ürügyként” használva. Az Élő Kövek szavai hűségesen tárgyilagosak maradnak ahhoz a látványhoz, ami a látogató szeme elé tárul. Így a látogatás olyan hatást ér el, mint az evangéliumok példabeszédei. Az adott kor történetébe ágyazva elmagyarázott hit segít a mai kor emberének élővé tenni azt. A mások, látszólagosan távoli története (pl. „Egy apának volt két fia...”) által a hallgató csak lassan ébred rá, hogy az akár az ő személyes története is lehetne. De teljes szabadsága van, hogy belépjen-e a történetbe, vagy sem. Az Élő Kövek nem arról beszélnek, hogy a látogatónak mit kellene hinnie, hanem arról, hogy az a közösség, amely látta az adott műalkotás születését, mit hitt. És ez nagyon világos lehet. Ennek a hitnek a vonzása, amiről az Élő Kövek beszélnek, és az a csillogás, ami a szemükben tükröződik, kelti fel a vágyat a hallgatóban, hogy ő maga is belépjen a hit eme történetébe. Az evangélium valójában tehát a „beleszeretni a Szeretetbe”.
- Az Élő Kövek vezetéseinek része a templomban ábrázolt szentek életének a bemutatása is. Az esztétikai szépséget emberek valós életének a szépségére átvezetve az szépség igazzá válik és az igaz széppé.

4. Az ingyenesség

- Isten szeretetének a kinyilatkoztatása egyben az ingyenesség kinyilatkoztatása is. Isten ingyen szeret. A kinyilatkoztatás ténylegesen jelenvalóvá teszi Isten ajándékát. A kinyilatkoztatás által megjelenik az üzenet kihirdetője is, a hallgatóra szánt idő eredményt nem váró pazarlás. Isten ingyenességének a hirdetésért pénz kérni, önmagának ellentmondó lenne. „Ingyen kaptátok, ingyen adjátok” (Mt 10,8). Ebben az értelemben az Élő Kövek a szent ignáci szellemet követve a szolgálat ingyenességét választja.
- Az ingyenesség felfedezése a hallgatóban egyensúlytalanságot hoz létre, amit esetleg megpróbál azzal a gondolattal kiegyenlíteni, hogy a valóságban ingyenesség nem létezik. Ezért megpróbál fizetni a vezetésért. Ha az Élő Kövek elfogadnák a pénzt, akkor a turistának sikerülne így a mérleget egyensúlyba hoznia. Ha azonban a

látogatás radikálisan ingyenes, akkor megmarad benne a látogatás után egy bizonyos „szent egyensúlytalanság”, ami egy nap arra vezetheti, hogy meg akarja ismerni azt az ingyenességet, amit előtte nem ismert.

- Az Élő Kövek szolgálata mind a turisták, mind a fogadó intézmény felé radikálisan ingyenes.
- Ha a látogatók mégis ragaszkodnak ahhoz, hogy pénzt adjanak, tanácsolja inkább azt, hogy adja az első szegénynek, vagy bárkinek akiről tudja, hogy segítséget szenved. A kérdés sokszor elhangzik: „De miért csinálja ingyen?”. Ez az a pont, ahol a vezetés egy személyes, tanúságtevő beszélgetésbe mehet át.
- Azokban az épületekben, ahol alapvetően belépő díjat szednek, nagyon egyértelművé kell tenni a látogatóknak, hogy az Élő Kövek független az üzemeltetőtől.
- Hogy radikális szegénységben tudjanak dolgozni, az Élő Köveknek más módokat kell találniuk a költségeik fedezésére. Még ha minimálisra csökkentjük azokat, akkor se lehet teljesen kiküszöbölni. Ezeket a tagok maguk, vagy külső támogatók segítségével finanszírozzák.

5. A leglényegesebb

- Az Örömhírt hirdetéséhez Isten fényében járó, szabad szívű emberekre van szükség: „Ne legyen se aranyatok, se ezüstötök, sem rézpenz az övetekben, sem úti tarisznyátok, se két ingetek, se sarutok, se bototok!” (Mt 10, 9-10) A szegénység egy olyan út, amely segít megközelíteni a magában sokszor „túl gazdagnak” tekintett művészeti alkotásokat.
- Krisztus küldetése az volt, hogy hirdesse a szegényeknek az Örömhírt és a történelem messianisztikus beteljesülését (vö. Lk 4,18). Az Örömhírt hirdetni kell a szegényeknek, vagy nem örömhír.
- A szegények az Ige hiteles „exegétái”. Bennük táruul fel az Evangélium igazsága. Az Élő Kövek csak az „elutasított kövek” között érti meg, mit jelent élő kőnek lenni. Csak a legutolsókat meghallgatva lesz képes megérteni, mit jelent „vezetni” másokat.
- Az Élő Kövek stílusához az aktív tagok radikális egyszerűsége illik (különösen a szolgálat közben). Az Élő Kövek találkozókon a spártai szálláshelyeket keresik (diákokthoz, vagy éppen matracokon) és maguk gondoskodnak ellátásukról. Kerülnek minden fölösleges kiadást és mindenféle világi stílust. Az élet egyszerűsége lesz az öröm forrása, amely megerősíti a közösség szálait. Az apostol maradjon zárandok, akinek a gazdagsága Isten szavában van.
- A látogatások során is fontos az egyszerűség megőrzése a ruházatban, az eszközökben és a hozzáállásban is. Óvakodjunk minden fölösleges technikai eszköz alkalmazásától, amely eltompítaná a vezető pótolhatatlan fizikai jelenlétét.
- Ellenállunk a kísértésnek, hogy a hatalmat, a befolyásunkat, vagy az érdekeinket keressük. Örömmel fogadunk társulásokat és „extra” szolgáltatásokat, anélkül hogy szem előtt tévesztenénk a sajátos karakterünket és a szabadságot, hogy nemet mondjunk: „Amelyik házba betértek, ott maradjatok, és onnan induljatok tovább!” (Lk 9,4)

- Az Élő Köveknek különös szeretettel kell fordulniuk a legszegényebbek felé, akik sokszor keringenek a templomok és a turistacsomópontok közelében. Keresnünk kell a társaságukat, ha lehetséges osszuk meg velük az ételünket, vonjuk be őket a vezetésbe. Az Élő Kövek legnagyobb öröme, mikor a legszegényebbekkel közösségbe kerülhetünk, hiszen az utolsó mindig Krisztus. Ő a legszegényebb, akiről a zoltáros így ír: „Tárljatok fel, hatalmas kapuk, tárljatok fel, örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya!” (Zsolt 24) Ha elveszítjük a kapcsolatot a szegényekkel, ha a vezetések úgy kínáljuk, hogy közben figyelem nélkül haladunk el a szegények mellett, olyan mintha Krisztust veszítenénk el. Az Élő Kövek megnyugodhatnak, mikor az utolsó szegény belép a templomba.
- A gyermekeknek szervezett látogatások kitűnő lehetőségei az Isten kicsinyeivel való foglalkozásra, mely egyben mély hatással van a felnőttekre is és az Élő Kövek számára is magas oktatási értékkel bír.

6. Az intellektuális dimenzió

- Az Élő Kövek szolgálata sok kulturális és intellektuális kihívás metszéspontjában helyezkedik el. Ezért a közösség tagjai túllépnek a pusztán idegenvezetéshez szükséges kereteken.
- A turizmus, és ezen belül is a vallási turizmus, a nyugati társadalmak egyik legmarkánsabb tömegjelensége. Az Élő Kövek ezt az „idők jeleinek” tekintik, mint az istenkeresés aktívan jelenlévő formáját egy mindegyre szekularizáltabb világban. A turizmus így tehát egy „kairosz”, alkalmas idő, amiben az Egyház az emberhez léphet.
- A keresztény műemlékek az emlékezés és az identitás helyei egy változékony, hirtelen, sőt gyakran erőszakos társadalomban. Az épület spirituális értelmezése az emlékezet evangelizációja, amely formálja az adott nemzet, nép, vagy város identitását. Egyben hidakat is épít más tudományágak felé, mint pl. építészet, várostervezés, művészettörténet, szociológia, antropológia, pszichológia, történelem, politika, stb.
- A keresztény művészet hiten alapuló bemutatásával igent mondunk az „interpretációk konfliktusára”, vagyis a keresztény művészet másfajta értelmezésére. Az Élő Kövek számára azon értelmezés, mely nem azon a hit síkján mozog, mely az épületet megalkotta, nem tekinthető tudományos értelmezésnek.
- Az Élő Kövek a keresztény művészet egy újfajta olvasatát támogatja, egy fontossági szintre emelve a bibliai, patrisztikai és liturgiai forrásokat a művészettörténet kutatásaival, a filozófiai esztétika, filozófiai hermeneutika és a bibliai exegézis nagy szerzőivel. A narratív exegézis bizonyos meglátásainak alkalmazása a szakrális épület értelmezésében például igen érdekes perspektívát nyújthat.
- Már a művészi alkotás is egyfajta „teológiai esemény”, a művész határozott szándékára való tekintet nélkül is. Ahogy Hermann Hesse *Klein és Wagner* (1920) című művében írja: „A művészet nem más, mint feltárni Istent mindenben.” A Bibliában a művészetet az ember arra kapta, hogy Istennek emlékhelyet állítson, vagyis templomot építsen. És ez a templom magának az emberi életnek a leképeződése. De a kísértés mindig fenn állt, hogy a templom helyébe bálványt

építsen. A művész, mint „teremtő” Isten legközelebbi munkatársa. Az Élő Kövek keresik a kapcsolatot a művészekkel.

- Az Élő Kövek számára fontos a tagok szakmai képzése, nemcsak helyben, hanem közös képzés keretében is.
- Az Élő Kövek képzésében nem csak a bibliai teológiának, mint az egyes műalkotások tematikus hátterének a megismerése játszik fontos szerepet, hanem a későbbi korok teológiai fejlődésének megértése is, amely rányomta a bélyegét az adott korok ábrázolásmódjára.

A helyi sajátosságokból adódóan az Élő Kövek kezdeményező erőként jelenhetnek meg más, nem teljesen az Élő Kövek apostolkodásához kapcsolódó tevékenységekben, melyeket az Élő Kövek gyümölcseinek lehet tekinteni. A megfelelő megkülönböztetés után és a helyi tagokkal összhangban, eldönthetik, hogy használják-e az Élő Kövek megnevezést vagy sem. A kezdeményezések közül kiemelendők: az egyházmegyei katekézisben való közreműködés, TV/videó/PowerPoint vetítések, konferenciák, publikációk, „művészet és spiritualitás” hétvégék, előadások a szent helyeken.

A keresztény művészet története a bibliai és liturgikai források folytonos imádságos értelmezése. A bibliai szakaszok mély nyomot hagytak a művészeti elemeken: a mennyei Jeruzsálem, Jákob létrája, csillagos ég, stb. Mint Élő Kövek, magunkat leginkább az égő csipkebokor jelenetben találjuk meg (Kiv 3). Ebben az olvasó megértheti mit is jelent a szent hely, ahol Istennel találkozhat, a saját identitásával, a saját hivatásával. Az Élő Kövek a szent író szolgálatát szeretné folytatni.

B. Az Élő Kövek, mint szervezet

Az Élő Kövek helyi tagközösségeként működnek, azokban a városokban, ahol szolgálnak. Egyes országokban (pl. Olaszország) ez az Ignáci Ifjúság keretén belül valósul meg. Más országokban is az Élő Kövek kapcsolatban állnak a Jézus Társaságával.

Az Élő Kövek felelőse általában egy jezsuita, aki a kapcsolatot tartja a rend és a harmadik fél felé. Ő és két másik tag alkotja a központi titkárságot. Őket támogatják a referensek, pl. a honlapszerkesztő, a közösségi felelős, stb.

Az Élő Kövek közösség autonóm helyi közösségekre oszlik. Ezek igazodnak az alapítólevél elveihez, elfogadva a koordinátor és a titkárság beavatkozásait.

Minden helyi közösségnek van egy koordinátora. Ha az illető jezsuita, legyen mellette egy laikus is. Ha azonban laikus, legyen mellette egy jezsuita „referens”, aki biztosítja a kapcsolatot a közösség és a Jézus Társasága között. A helyi koordinátorokat a központi koordinátor jelöli ki a helyi közösséggel egyetértésben.

Évente egyszer találkozik a koordinátorok tanácsa a központi titkársággal, hogy meghatározzák a következő év közös tevékenységeit és irányvonalait.